



Verdiskaping med utgangspunkt i kulturarven
Bidrag til bærekraftig lokal og regional utvikling

Per Ingvar Haukeland, Telemarksforskning-Bø
Seminar "Samfunn i endring – kulturarvens betydning"
Lillehammer, 30.-31.10.07



Verdiskapingsprogrammet for kulturminner

Hovedmål: "medvirke til at kulturarven brukes som ressurs i samfunnsutviklingen".

Delmål:

- Å bruke kulturarven til beste for befolkning, næringsliv, lokalsamfunn og regioner
- Å ta bedre vare på kulturarven
- Å utvikle og spre kunnskap om kulturarven som ressurs

Bakgrunn:

"Kulturminner og kulturmiljøer blir i for liten grad tatt i bruk som ressurs i samfunnsutviklingen. [De] kan gi grunnlag for kulturell, sosial, økonomisk og miljøvennlig utvikling og verdiskaping i lokalsamfunn og næringsliv (St meld nr 16 2004-2005 "Leve med kulturminner")

"Kulturminner og kulturmiljøer kan være med og danne grunnlag for levende lokalsamfunn og verdiskaping" (St meld nr 21 2004-2005 "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand")

"Begrepet verdiskaping og utvikling (er) ikke avgrenset til økonomisk vekst og fordeling av materielle gode, men utvidet til å omfatte både kulturelle, sosiale og økonomiske dimensjoner... Bruken av kulturminne og kulturmiljø i næringsammenheng må skje på en bærekraftig måte " (St meld nr 22 2004-2005 "Kultur og Næring")

" Bærekraftig utvikling omfatter både økonomisk bærekraft, bærekraft for miljøet og sosial bærekraft, der den kulturelle dimensjonen inngår. Utfordringa er å finne balansen mellom de ulike perspektivene. Det trenger ikke være noen motsetning mellom utvikling og vern" (St meld nr 25 2004-2005 "Om regionalpolitikken")

Kulturarven som bærekraftig lokal og regional utviklingsressurs

- Kombinere bruk og vern på en bærekraftig måte som bevarer kulturarven
- Kulturarven skal være en ressurs både for nærings- og samfunnsutvikling
- Bærekraftig lokal og regional utvikling innebærer arbeid på tvers av sektorer og sfærer
- Bærekraftig bruk av kulturarven skal fremme en bred verdiskaping
- Håndtere interessekonflikter



Et kulturøkonomisk perspektiv

Kulturøkonomien innebærer:

- Endogen utvikling - grassrotsorientert - der lokal kultur (kulturarven, identitet, lokal kunnskap,...) er ressurs for nærings- og samfunnsutvikling
- Rendyrke og utvikle det spesifikke særegne:
 - Hva er det spesielle med oss og vårt sted?
 - Hva har vi her som få eller ingen andre har?
 - Hva kan vi her som få eller ingen andre kan?
- Spille på *glokale* trender (eks opplevelsesøkonomi) - mellom lokale særpreg og ekstra-lokale behov
- Aksjonsrettet forskning - deltakelse i utviklingsprosesser

En kulturøkonomisk utviklingsstrategi:

- Steg 1: Identifisere kulturarven som ressurs for utvikling av produkter og goder
- Steg 2: Identifisere eksterne assosiasjoner og forventninger (både fra det private og offentlig markedet)
- Steg 3: Utvikling av lokale produkter (både private goder og fellesgoder) tuftet på steg 1 og 2.
- Steg 4: Identifisere reaksjoner og nye assosiasjoner for videre utvikling av eksisterende og nye produkter.

Kilde: fritt etter Ray 2001/Lønning et al., 2003



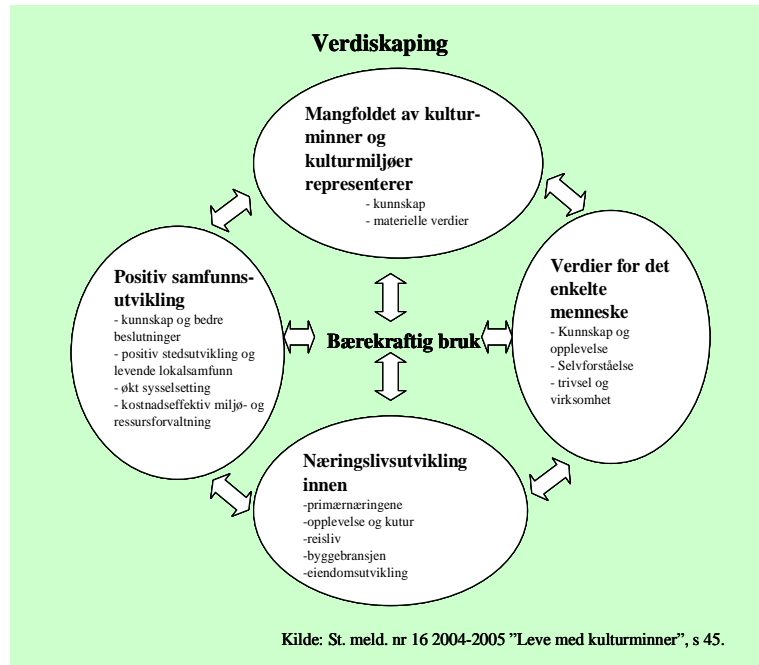
Kulturarv og verdiskaping

Premiss:

Verdiskaping og næringsutvikling må være bærekraftig slik at de ikke kommer i konflikt med verdiene som ligger til grunn for kulturarven (Verdiskapingsprogrammet for kulturminner)

- Hvilke verdier knyttes til kulturarven (verdisetting)?
- Hvilke verdier skapes med utgangspunkt i kulturarven (verdiskaping)?
 - Økonomisk verdiskaping
 - Sosial verdiskaping
 - Kulturell verdiskaping
 - Miljømessig verdiskaping

- Verdiskapingseffekt vs verdiskapingspotensial
 - Effektene på næringsliv og samfunnsliv
 - Potensial som en videre ressurspool
- Bærekraftig verdiskaping
 - Verdiøkning vs verditap



Bærekraftig verdiskaping og bruk av kulturarven - forholdet mellom private goder og fellesgoder



VALDRES NATUR- OG KULTURPARK



VALDRES



VALDRES

Bakgrunn

- Bygdeutviklingsstrategi for 6 kommuner
- Regionråd skiftet navn; Parkavtale 2007-2017
- Valdreskvalitet - en regional merkevareordning der kulturarven står sentralt

Målsettinger

- Kulturarven
 - Stølen - kulturminner og kulturarv
- Forankring
 - Regionråd
 - Lokalt engasjement
- Kunnskap
 - Identifisering og bevisstgjøring av støling som ressurs
- Verdiskaping

Noen temaer

- Dokumentasjon av verdiskaping med utgangspunkt i den immaterielle kulturarven (Valdresidentiteten)
- Bærekraftig lokal- og regional utvikling i den rural utkant
- Langsiktige mål i et kortsiktig system



FoU utfordringer

- Hva slags verdier knyttes til kulturarven? Hvem skal definere hva som har verdi?
- Hvordan dokumentere sammenhengene mellom den brede verdiskapingen på kort- og langsikt?
- Hvordan utspiller forholdet mellom private goder og fellesgoder seg i bruken av kulturarven? Ser vi en økende privatisering av kulturarvens allmenninger?
- Hva slags interessekonflikter oppstår i forholdet bruk og bevaring av kulturarven og hvordan håndteres disse?

